

klasická hudba, jazz a world music

neděle, 26. září 2021

Ostravská Hubička jako zážitek

Napsal(a) [Olga Janáčková](#)

<https://www.casopisharmonie.cz/kritiky/ostravska-hubicka-jako-zazitek.html>

Veronika Rovná,

Luciano Mastrofoto: Martin Popelář

Každá z inscenací, již postihlo dlouhodobé uzavření divadel, má svůj specifický příběh. To neblahé zdržení, odsunutí premiéry, scénické provedení s omezeným počtem diváků nebo dokonce bez nich, přináší paradoxně nejen negativní důsledky. Jako by ta nucená izolace od diváků někdy a někde vytvořila jakési formotvorné vakuum, otevřela možnost hlubšího soustředění k tvorbě. Samozřejmě, že jen vzácně a výjimečně. A není na tom pranic divného, tak to zkrátka chodí. Ostravskou *Hubičku* jsem viděla prostřednictvím televize Noe 1. července tohoto roku. V červnu předcházely dvě předpremiéry, v červenci pak následovalo ještě představení na festivalu v Litomyšli. Televizní přenos, tedy pouhá základní informace o nové inscenaci (zaplat'pámbu za ni) mě přesvědčil o tom, že do Ostravy na oficiální premiéru 23. září musím jet. Ostatně, po pravdě řečeno, vydala bych se tam stejně.

Tak tedy jsme v divadle Antonína Dvořáka v Ostravě: Předehra mě příliš nepřesvědčila. Dravé, až překotně rychlé, nepříliš sehrané a zvukově předimenzované pojetí dirigenta **Marka Šedivého** změkčil až niterný duet Vendulky a Lukáše *J sme svoji*. Díky procítěnému projevu jejich představitelů **Veroniky Rovné** a **Luciana Mastra**. Pěvecké a herecké výkony sólistů a také sboru (sbormistr **Jurij Galatenko**) byly vesměs vzácně vyrovnané, profesionální, kvalitní. Uhodnete, komu bylo nejlépe rozumět? Italovi Lucianu Mastrovi. Krásná čeština. Moudrou a mateřskou Vendulčinu tetu Martinku ztělesnila **Anna Nitrová**, poněkud mrzutého Otce Palouckého soustředěný **Martin Gurbal**, Lukášova švagra Tomše mladistvý **Jiří Rajniš**, milým Barčetem byla **Marta Chila Reichelová**, empatickým pašířem Matoušem **Josef Škarka** a Strážníkem **Václav Morys**. Jejich pěvecký vklad bezešvě propojený s hereckou složkou role však téměř zvukově splýval se hrou orchestru, jako by byl jeho pouhou rovnocennou součástí. Chybělo tu propojení jevištního dění s orchestrální složkou ve prospěch vyznění inscenace jako celku. Postrádala jsem úzký kontakt, ba spíše symbiózu dirigenta a pěvců – to, že s nimi dýchá, že je s nimi emocionálně propojen, že jim umožňuje prozpívávat, rozezpívávat jejich party, poskytuje jim víc volnosti k jejich naplnění a obohacení alikvotními tóny.

Samozejmě, že Marek Šedivý, autor hudebního nastudování a dirigent v jedné osobě, usiluje o celkovou stavbu díla, o jeho kontrastní průběh v dynamice, agogice, tempech, ve vyladění a pestrosti instrumentů. Avšak soulad s divadelní kvalitou inscenace jsem postrádala. Jako by tu šlo jen a jen o muziku, o základní koordinaci orchestrální a pěvecké složky. Vždyť nejprůkaznější vizitkou operního dirigenta by měla být empatická spolupráce s pěvci. Domnívám se, že se Marek Šedivý se Smetanovou *Hubičkou* teprve sžívá, postupně se seznamuje s obdivuhodnou hudebně dramatickou celistvostí této opery. Ostatně je možné, že právě skutečnost, že ji Smetana komponoval v době, kdy ztratil sluch, vedla skladatele k tak soustředěnému propojení hudebních prostředků s typem libreta Elišky Krásnohorské, s vývojem tohoto operního příběhu.

Není divu, že mladý dirigent Marek Šedivý, hudební ředitel **Národního divadla moravskoslezského**, je teprve na cestě ke Smetanovu opernímu dílu, protože doba, kdy byly Smetanovy opery běžnou součástí tzv. kmenového repertoáru divadel je už leta za námi. Mnozí operní šéfové se po změně režimu domnívali, že nám všem prospěje odstup od

pravidelného inscenování českých oper a patřil k nim i režisér *Hubičky*, ředitel ostravského divadla **Jiří Nekvasil**. Ten však, jako jediný v našich zemích později dospěl k názoru, že je nejvyšší čas vrátit se s úctou a pokorou k našemu geniálnímu opernímu skladateli alespoň při příležitosti oslav dvouletého výročí jeho narození v roce 2024. Ostravský operní soubor cílí ke zcela ojedinělému smetanovskému cyklu, k uvedení všech osmi skladatelových dokončených oper. Svůj plán rozvrhl do desetiletého období. První premiéru měla v roce 2014 Smetanova *Čertova stěna*.

Příběh *Hubičky* se inscenátoři pokusili zprostředkovat divákům v neobyčejně těsné souhře všech zúčastněných. Jak jenom tu „naivní hříčku“ přiblížit obecenstvu? Jak sladit režisérův záměr s výtvarnými představami scénografa (**Jakub Kopecký**) a autorky kostýmů (**Simona Rybáková**)? Jde-li o venkovský příběh, jak se jenom k němu dostat? Došli společně k názoru, že pomocí laskavého nadhledu a výrazné výtvarné stylizace. Vytvořili pro postavy příběhu inspirující prostředí, zabalili jej do dárkového balení. Bílé dřevěné pódium na nožkách se šikmě zvedá směrem dozadu, v jizbě u Palouckých jej obklopují bílé stěny s motivem zelených jednoduchých lesních stromků. V pozadí je stejnou „tapetou“ pojednaný kopec, za nímž se odehrávají výjevy mimo hlavní jevištní prostor (provokující Lukáš s dívkami, později pašerák Matouš, Jitřenka). Nad jevištěm se vznáší jakýsi úzký bílý baldachýn ve tvaru kopečků stoupajících až k románské rotundě. Souvislost scénografie s kostýmy je jakýmsi „dokonalým rýmem“ – sbor má kostýmy z téže takto pojednané látky, zelené stromky na bílé ploše. Proč by ne! Vždyť je v této inscenaci pouhým okolím jednajících postav. Někteří z těchto decentně skrytých sousedů přinášejí k Palouckým i několik drobných sněhobílých domků, jimiž zabydlí ten rozlehlý bílý stůl (pódium).

foto: Martin

Popelář

Dokonale propracované postavy, vztahy mezi nimi, dramatické situace, inspirace hudbou. Oproštěné rekvizity a scénické doplňky. Bílé selské židle, kniha pro Otce Palouckého, kolébka pro Lukášovo dítě. Stůl (pódium) slouží pro spontánní akce – lze na něm sedět i ležet. Pro starší tetu Martinku je však vhodná spíše židle.

Pro druhé jednání se pódium rozloží do několika lavic rovnoběžných s proscéníem, nad nimi jsou na tazích zavěšeny lesní stromky (opět zhmotnění těch, které jsou výtvarným znakem

inscenace). Lesní labyrint. Krakonoš Matouš a jeho kolegové pašeráci. „*Jen dál, jen dál...*“ Také kontraband je (jak jinak) zabalený v bílém dárkovém papíru se zelenými stromečky. A Strážník? Je podobný dřevěné hračce, červeno-modré figurce vojáčka a taky se tak loutkovitě pohybuje. Krosna, hrušky, fěrtoch – tak jak je Smetanou barvitě a s humornou hravostí předepsáno. Smetana je rozeným dramatikem a inscenační to velmi dobře ví. Figury pašeráků jsou jedna jako druhá (tolik Krakonošů!) a mají jednotnou choreografii (vtipná pohybová spolupráce **Jany Tomsové**).

Inscenační tým pracoval tak, jak to má být. Nikdy není důležité, co koho napadlo, ale to, v jak úzké detailní spolupráci společně rozkrývají Smetanovo výsostné dílo. Bez vnějších efektů a okázalých gest, s úctou a respektem. Tady stačilo je pochopit, přečíst, něco zdůraznit, jiné potlačit, snažit se mu co nejvíc přiblížit. Najít vztah k tomu něžnému, hravému a také hlubokému dílu. Vždyť tu jde o podstatné společenské problémy, ta témata jsou a budou stále aktuální. Úcta k zemřelým, morální odpovědnost, láska, blízké vztahy mezi příbuznými a přáteli. A k tomu půvabný nadhled, hravost, něha, magické prostředí lesa. Důslednost inscenačního jazyka. Je-li Strážník loutkou vojáčka, pašerák Matouš laskavým Krakonošem, pak svítání v lese s sebou přináší zhmotněnou Jitřenku – v podobě žlutého zvětšujícího se a přibližujícího se balonku. Také skřivánek je osobně přítomen díky dobráckému Matoušovi, který se tolik snaží, aby se ten milostný spor dobře vyřešil.

Josef Škarka foto:

Martin Popelář

Čistota, jasnost výrazových prostředků, jednotný inscenační výklad. A ještě navíc v programovém sešitu chytrý článek režiséra inscenace Jiřího Nekvasila, který dosvědčuje, jak detailně, citlivě a něžně se s dílem spolu se svými neodmyslitelnými spolupracovníky popasoval. Jiří Nekvasil v této inscenaci dozrál a prokázal, že dokáže ke kvalitní opeře přistoupit jako k nejpodstatnější inspiraci svého režijního výkladu. K tomu je však třeba úzké spolupráce celého týmu – a to se vzácně podařilo.

Považuji tuto Smetanovu *Hubičku* za nejlepší inscenaci režiséra Jiřího Nekvasila.